

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 2 lipca 2009 r.

**Pan
Jerzy Brzeziński
Prezydent Miasta Łomży**

LBI-410-010-01/2009
P/09/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała gospodarowanie stałymi odpadami komunalnymi w Mieście Łomża.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym w dniu 8 czerwca 2009 roku, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania podjęte w latach 2005-2008 w zakresie gospodarowania stałymi odpadami komunalnymi na terenie miasta Łomża.

Wprawdzie „Regulamin utrzymania czystości i porządku” uchwalono z ponad 100 dniowym opóźnieniem w stosunku do terminu wyznaczonego w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach i zmianie niektórych innych ustaw², to jednak zawierał on elementy określone w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1995 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³, a jego postanowienia były zgodne z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla Miasta Łomży”. W Regulaminie, pomimo negatywnej opinii Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży, Rada Miejska w dniu 23 kwietnia 2008 r. zmniejszyła do 1 razu częstotliwość wywozu odpadów w miesiącu, chociaż w dalszym ciągu

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701.

² Dz. U. z 2005 r., Nr 175, poz. 1458 ze zm.

³ Dz. U. z 2005 r., Nr 236, poz. 2008 ze zm.

obowiązywała uchwała Rady Miejskiej z dnia 30 października 2007 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat za usługi odbierania odpadów komunalnych, w której ustalono, że odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się co 2 tygodnie (26 razy w roku).

Ustalone w Regulaminie zasady gospodarowania odpadami komunalnymi zostały wdrożone w zakresie zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych oraz selektywnej zbiórki odpadów. Ze względu jednak na brak Zakładu Gospodarki Odpadami w Miastkowie nie wdrożono selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji. Odbiorem, zbieraniem, transportem, odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów z terenu miasta Łomża zajmowało się 16 podmiotów, którym wydano łącznie 18 zezwoleń, z tego: 7 na odbiór odpadów na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i 11 na zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2007 r. o odpadach⁴. Analiza procedury i treści zezwoleń wykazała, że:

- ❖ wydawano je bez zbędnej zwłoki, w terminie nie przekraczającym 30 dni od złożenia wniosku, na podstawie wymagań określonych przez Prezydenta Miasta Łomży zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 3a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowego sposobu określenia wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia⁵;
- ❖ zezwolenia na zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów również wydawano na podstawie złożonych przez przedsiębiorców wniosków, przy czym wniosek złożony przez Przedsiębiorstwo Budownictwa Komunikacyjnego był niekompletny, gdyż nie zawierał informacji o kwalifikacjach zawodowych lub przeszkoleniu pracowników oraz liczbie i jakości posiadanych instalacji i urządzeń odpowiadających wymaganiom ochrony środowiska, co było sprzeczne z art. 27 ust. 1 pkt 7 ustawy o odpadach;
- ❖ wszystkie wydane zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych spełniały wymogi określone w art. 9 ust. 1 i 1a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów były zgodne z wymogami art. 27 ust. 2 i art. 28 ust. 5 ustawy o odpadach.

W latach 2005-2008 przedsiębiorstwa odebrały wszystkie odpady wytworzone w mieście, których ilość wzrosła z 15.592 Mg w 2005 r. do 18.990 Mg w 2008 r., przy czym pozytywnie należy ocenić wzrost w tym okresie ilości odpadów zebranych selektywnie i poddanych odzyskowi - z 101 Mg do 265 Mg.

⁴ j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2006 r. Nr 5, poz. 33

Uchwalony 26 maja 2004 r. „Plan gospodarki odpadami dla Miasta Łomży na lata 2004-2015”, spełniał wymogi ustalone w art. 14 ust. 2, 9 i 12 a oraz art. 15 ust. 2 i 7 a ustawy o odpadach oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami⁶. Przyjęte w Planie cele i zadania były zgodne z Krajowym i Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami. Z 9 planowanych zadań, w latach 2006-2008 zrealizowano 3, tj.: objęto wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów, wdrożono system zbiórki odpadów wielkogabarytowych i remontowych oraz zorganizowano system zbiórki wyeksploatowanych pojazdów. W trakcie realizacji są pozostałe zadania, w tym dotyczące rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów i odpadów ulegających biodegradacji i niebezpiecznych, likwidacji nielegalnych wysypisk odpadów, edukacji ekologicznej mieszkańców Miasta i budowy Zakładu Gospodarki Odpadami w Miastkowie. W ramach realizacji zadania budowy Zakładu Gospodarki Odpadami, od którego powstania uzależniona była pełna realizacja innych zadań związanych z selektywną zbiórką odpadów, a przede wszystkim odpadów ulegających biodegradacji, sporządzono dokumentację projektowo-techniczną oraz zawarto porozumienie z 17 innymi okolicznymi gminami, dzięki czemu w maju 2009 r. pozyskano dofinansowanie z Unii Europejskiej w wysokości 17.841,5 tys. zł., a zakończenie inwestycji przewidziano na 2011 r.

Sprawozdanie z realizacji Planu w latach 2004-2006 opracowano rzetelnie, podsumowując funkcjonujący w Mieście system gospodarki odpadami oraz stopień realizacji ustalonych w Planie zadań. Wskazano, iż podstawową przyczyną ich niepełnej realizacji brak środków finansowych oraz nieuruchomienie Zakładu Gospodarki Odpadami w Miastkowie. Uznając, że latach 2007-2008 sytuacja w zakresie gospodarki odpadami nie uległa zmianie, nie opracowano sprawozdania za ten okres, pomimo, iż obowiązek ten wynikał z art. 14 ust. 12b ustawy o odpadach.

Urząd podejmował prawidłowe działania w celu kształtowania właściwego stosunku mieszkańców do ochrony środowiska przed odpadami organizując konkursy szkolne, festyny ekologiczne, akcje sprzątania (m.in. Akcji Sprzątanie Świata i sprzątania przez pletwonurków rzeki Narew). Kolportowano również plakaty i ulotki promujące selektywne zbieranie odpadów. Dbając o czystość i porządek w mieście zlecano również Straży Miejskiej prowadzenie okresowych kontroli stanu posesji i otoczenia. Stwierdzone uchybienia były na bieżąco usuwane. Nie mniej jednak, w trakcie oględzin stwierdzono, że na terenach przy ulicy Spokojnej oraz zbiorniku retencyjnym PEPEES występowały nielegalnie składowane odpady w workach foliowych oraz odpady budowlane. W dniu 13 maja 2009 r. Straż Miejska

⁶ Dz. U. z 2003 r. Nr 66, poz. 620 ze zm.

wdrożyła postępowanie mające na celu ustalenie właściciela odpadów przy zbiorniku retencyjnym, zaś odpady przy ulicy Spokojnej zostały usunięte przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zakład Budżetowy w Łomży (MPGKiM) na polecenie Urzędu.

Realizując obowiązek określony w art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w styczniu 2006 r. (tj. z 3 miesięcznym opóźnieniem) założono ewidencję zawartych przez właścicieli nieruchomości umów na odbiór odpadów, którą na bieżąco aktualizowano. Nie egzekwowano jednak obowiązku terminowego składania przez przedsiębiorców informacji o liczbie zawartych i rozwiązanych umów. W latach 2006-2008 z opóźnieniem przekraczającym 3 dni w stosunku do terminu określonego w art. 9a ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przedsiębiorstwa złożyły od 8% (WINPOL) do 64% (SULO-VEOLIA) informacji.

Rada Miejska, korzystając z kompetencji wynikających z art. 6 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, uchwaliła górne wysokości stawek opłat za wywóz odpadów. Spośród 7 przedsiębiorców odbierających odpady w II półroczu 2008 r., 6 stosowało niższe stawki od obowiązujących limitów. Natomiast wysokość opłat pobieranych przez MPO za odpady odebrane z jednostek Policji w Łomży była o 22,60 zł wyższa od wynikającej z uchwały Rady Miejskiej. W myśl art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach⁷ uchwalone przez Radę Miejską górne stawki opłat mają charakter cen urzędowych.

Urząd dopełnił obowiązku publikacji informacji o miejscu bezpłatnej zbiórki zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego umieszczając na stronie BIP Urzędu dane punktu zbiórki (w MPGKiM) oraz listę przedsiębiorców przyjmujących zużyty sprzęt przy zakupie nowego. Wprawdzie w Urzędzie nie utworzono własnej bazy danych o ilości wytwarzanych i odbieranych z terenu Miasta odpadów, to jednak dzięki stałemu dostępowi do wojewódzkiej bazy danych Urzędu Marszałkowskiego oraz danych zarządcy składowiska, posiadał wiedzę o ilości odpadów trafiających na wysypisko w Miastkowie.

Prawidłowo i zgodnie z przeznaczeniem wydatkowano środki publiczne na działalność związaną z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, chociaż wydatki na ten cel w latach 2006-2008 stanowiły odpowiednio 0,3% (544,9 tys. zł), 0,21% (372,8 tys. zł) i 0,57% (1.166,1 tys. zł) wydatków budżetowych ogółem. Poniesiono je na utrzymanie składowiska odpadów komunalnych (1.116,7 tys. zł), opracowanie dokumentacji projektowo-technicznej Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Miastkowie i studium

⁷ Dz. U. z 2001 r., Nr 97 poz. 1050 ze zm.

23

wykonalności (211,2 tys. zł) oraz zakup kompaktora na wysypisko odpadów w Miastkowie (756,1 tys. zł). Środki Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wykorzystane na działania z gospodarką odpadami komunalnymi stanowiły odpowiednio: 27,3 % (136,2 tys. zł), 24 % (133,4 tys. zł) oraz 18 % (71,7 tys. zł) ogółu wydatków Funduszy w latach 2006-2008. Zostały one przeznaczone na rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów (dotacja dla MPGKiM – 285.438 zł), zbiórkę i utylizację odpadów niebezpiecznych ze szkół (13.617 zł) oraz opracowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz inwentaryzację wyrobów zawierających azbest (20.740 zł) i opracowanie aktualizacji Programu Gospodarki Odpadami i Programu Ochrony Środowiska Miasta Łomży (22.692 zł).

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) Wyegzekwowanie obowiązku terminowego składania przez przedsiębiorców informacji o liczbie zawartych i rozwiązanych z właścicielami nieruchomości umów na odbiór odpadów.
- 2) Wydawanie zezwoleń na zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwianie odpadów na podstawie wniosków spełniających wszystkie określone w ustawie o odpadach warunki.
- 3) Opracowywanie, zgodnie z przepisami ustawy o odpadach, sprawozdań z realizacji „Planu gospodarki odpadami”.
- 4) Kontynuowanie działań w celu zwiększenia zakresu selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR

